

ՄԱՆՈՒԿ ՍՈՒՐԱԴՅԱՆ

ՀՀ ոստիկանության իրավաբանական վարչության պետ,
ոստիկանության գնդապետ,
իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ

ՍՈՒԲՅԵԿՏԻՎ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՉԱՐԱՇԱՀՄԱՆ ՀԱՐՅԵՐԸ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԴԵՊԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՈՒՄ

«Սուբյեկտիվ իրավունքի չարաշահման հարցերը Եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքում» հոդվածի երկրորդ մասի հետազոտման առարկան է սուբյեկտիվ իրավունքի չարաշահման արգելքը մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին Եվրոպական կոնվենցիայում և Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) նախադեպային իրավունքում: Սակայն, այս դեպքում շեշտադրում է կատարվել ՄԻԵԿ 35-րդ հոդվածի 3-րդ կետի (a) ենթակետով սահմանված անհատական զանգատ ներկայացնելու իրավունքի չարաշահման արգելքի հիմնահարցի վրա:

Հիմնաբառեր – սուբյեկտիվ իրավունք, չարաշահում, ՄԻԵԿ, ՄԻԵԴ, նախադեպային իրավունք:

Սկիզբը «Արդարադատություն» գիտական հանդեսի 2019 թվականի 3 (49) համարում

Անհատական զանգատի գործառույթը: Համաձայն ՀՀ Սահմանադրության 2015 թվականի «Դատական պաշտպանության իրավունքը և մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային մարմիններ դիմելու իրավունքը» վերտառությամբ 61-րդ հոդվածի 2-րդ մասի տեքստի՝ յուրաքանչյուր ոք, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերին համապատասխան՝ ունի իր իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության խնդրով, մարդու իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության միջազգային մարմիններ դիմելու իրավունք:

ՄԻԵԿ Արդար դատաքննության իրավունքի և Եվրոպական միության հիմնական իրավունքների խարտիայի՝ «Արդյունավետ բողոքարկման և արդար դատաքննության մատչելիության իրավունք» վերտառությամբ, 6-րդ հոդվածի 1-ին մասը և համապատասխանաբար 47-րդ հոդվածը՝ անձերի համար երաշխավորում են օրենքի հիման վրա ստեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից, ողջամիտ ժամկետում, արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունքը: Դիտարկվող հիմնական և կոնվենցիոն իրավունքները երաշխավորում են անձերի պաշտպանություն դատարանի միջոցով: ՄԻԵԿ 34-րդ հոդվածի համաձայն՝ Դատարանը կարող է զանգատներ ընդունել ցանկացած անձից, հասարակական կազմակերպությունից կամ անձանց խմբից, որոնք պնդում են, թե դարձել են Կոնվենցիայով կամ նրան կից արձանագրություններով իրենց իրավունքները ճանաչած

որևէ Բարձր պայմանավորվող կողմի թույլ տված խախտման գոհը: Բարձր պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են որևէ կերպ չխոչընդոտել այդ իրավունքի արդյունավետ իրականացմանը, որը, ինչպես նշվեց, ամրագրվել է ՀՀ Սահմանադրության 61-րդ հոդվածի 2-րդ մասում՝ որպես հիմնական իրավունք:

Արդար և օրինական դատարանի իրավունքը ծանրակշիռ տեղ է զբաղեցնում ՄԻԵԿ-ում, ոչ միայն հիմնական իրավունքի տեսակը հաշվի առնելու կոնտեքստում, այլ նաև իրավունքի պաշտպանության համար՝ զանգատների և վերջինիս վերաբերյալ ձևավորված նախադեպային իրավունքի ծավալով՝ Ավելին, ՄԻԵԴ-ը, Պերեսն ընդդեմ Ֆրանսիայի գործի շրջանակներում, ընդգծում է, որ նշված իրավունքը ծանրակշիռ դերակատարություն ունի ժողովրդավարական հասարակության մեջ և վերջինիս սահմանափակ մեկնաբանումը որևէ կերպ չի կարող արդարացվել՝

ՄԻԵԴ անհատական զանգատ ներկայացնելու իրավունքը՝ մարդու իրավունքների վերաբերյալ պաշտպանության գործուն մեխանիզմ է: ՀՀ Սահմանադրության 61-րդ հոդվածի 2-րդ մասում արձանագրված է «յուրաքանչյուր ոք» եզրույթը (որն՝ անհատական զանգատ ներկայացնող սուբյեկտ է) որը համահունչ է ՄԻԵԿ-ի 1-ին հոդվածի բովանդակությանը: ՄԻԵԴ-ը, կարևորելով անհատական զանգատի գործառույթը և նպատակը, ընդգծելով զանգատի ձևական նախապայմանները պահպանելու անհրաժեշտությունը, տարբեր առիթներով նաև արձանագրել է, որ պետք է բացառվի ծայրահեղ ձևակերպությունը՝ առաջնային պլան մղելով ՄԻԵԿ-ի նաև զանգատի նպատակի հար-

www.aradatuinyournal.com

ցը: Գանգատի անհատականությունն ուրվագծվում է ՄԻԵԿ 34-րդ հոդվածի բովանդակությունում, համաձայն որի՝ այն ներկայացնելու իրավունք ունեն ցանկացած ֆիզիկական անձ, ոչ կառավարական կազմակերպություն կամ մասնավոր անձանց խմբեր: Վերջինի դեպքում՝ անկախ խմբային ձևից, խմբի յուրաքանչյուր անդամ գանգատ ներկայացնում է անհատապես իր անունից: Այսպիսով, կարևորվում է կոնկրետ դիմումատուի կոնվենցիոն իրավունքի խախտման փաստի առիթով անհատական գանգատ ներկայացնելը (ratione personae):

Այսպիսով, կոնվենցիոն իմաստով, ՄԻԵԿ-ի 34-րդ հոդվածով սահմանված անհատական գանգատը՝ որևէ Բարձր պայմանավորվող սուբյեկտի կողմից նույն հոդվածով նախատեսված անձերի, կոնվենցիոն իրավունքների խախտման դեպքերում, վերջիններիս պաշտպանության և վերականգնման համար միջազգային մակարդակում դատարան ներկայացվող դիմումն է:

Անհատական գանգատ ներկայացնելու իրավունքի չարաշահումը:

(ա) Անհատական գանգատի ընդունելության ընդհանուր չափանիշները: ՄԻԵԿ-ի անհատական գանգատի ընդունելության չափանիշներն, ըստ էության, սահմանված են ՄԻԵԿ 34-րդ և 35-րդ հոդվածների փաստակազմերում: Ժամանակի ընթացքում այդ նորմերի կիրառության վերաբերյալ ձևավորվել է ՄԻԵԿ-ի հսկայական նախադեպային բազա: Նկատենք, որ անհատական գանգատի ընդունելության չափանիշները կարելի է բաժանել՝ *նյութականի* (պատշաճ դիմումատու լինելը *(ֆիզիկական անձ⁷, իրավաբանական անձ⁸, ֆիզիկական անձանց ցանկացած խումբ⁹)*, Կոնվենցիայի 34-րդ հոդվածի իմաստով գոհ լինելը *(անմիջական գոհ, անուղղակի գոհ, ենթադրվող գոհ)¹⁰*, ակնհայտորեն չհիմնավորված գանգատ չներկայացնելը *(առանց սպացույց կամ մտացածրի գանգատները)¹¹*, նշանակալից (էական վնասի առկայությունը) և *ընթացակարգայինի* *(իրավական պաշտպանության ներպետական միջոցները սպառելը, ներպետական վերջնական որոշումը ընդունելուց հետո, վեց ամսվա ժամկետում, ՄԻԵԿ-ի դիմելը, անանուն գանգատ չներկայացնելը, ՄԻԵԿ-ի կողմից արդեն քննված կամ միջազգային քննության հանձնված կամ գործի առնչությամբ կարգավորման այլ ձևաչափ ընտրված գանգատ չներկայացնելը¹², գանգատի իրավունքը չչարաշահելը):*

Գանգատն ըստ էության քննության ընդունելու գործընթացը՝ պայմանականորեն կարելի է բաժանել երկու փուլի: Գանգատի առկայությունը դեռևս բավարար չէ, որպեսզի պատասխանող պետությունը ներգրավվի անհրաժեշտ գործընթացներում: Դատարանը կարող է, մինչև գործն ըստ էության

քննության ընդունելը, սեփական նախաձեռնությամբ դիմումը համարել անընդունելի: Դիմումն ըստ էության քննության ընդունելուց հետո, գանգատի ընդունելության հարցը սկզբունքորեն կարող է դրվել պատասխանող-պետության, նշված հարցի հետ կապված, առարկություններ ներկայացնելու դեպքում: Հատկանշական է, որ, եթե Դատարանը գործի քննության ցանկացած փուլում կարող է դնել գանգատի ընդունելության հարցը¹³, ապա պատասխանող կողմի հայեցողությունն, այս հարցում սահմանափակվում է այն հանգամանքով, որ նման միջնորդությունը բերվել է ավելի ուշ, քան կարող էր ներկայացվել, այսինքն՝ հնարավոր էր բերել մինչ այդ փուլը :

Անհատական գանգատի ընդունման չափանիշների համակարգում, աշխատանքի հետագոտման առարկայի շրջանակներում, առանձնացվում է՝ **Անհատական գանգատ ներկայացնելու իրավունքի չարաշահման արգելքի ինստիտուտը:** ՄԻԵԿ 35-րդ հոդվածի 3-րդ կետի (a) ենթակետի համաձայն՝ Դատարանն անընդունելի է համարում 34-րդ հոդվածին համապատասխան ներկայացված ցանկացած անհատական գանգատ, եթե գտնում է, որ այն (...) հանդիսանում է՝ **գանգատ ներկայացնելու իրավունքի չարաշահում:** *Ընդգծվում է, որ 35-րդ հոդվածի 3-րդ կետի (a) ենթակետի իմաստով «չարաշահում» հասկացությունը պետք է ընկալվի իր սովորական նշանակությամբ՝ ընդհանուր իրավական տեսության համաձայն, մասնավորապես՝ որպես իրավունքի, իր ստեղծման նպատակներից տարբերվող, այլ նպատակների համար վնասակար, իրականացում: Այլ կերպ՝ խոսքը անհատական գանգատ ներկայացնելու ձևով սուբյեկտիվ իրավունքի չարաշահման մասին է: Այսինքն՝ իրավունքի այնպիսի իրացում, որը հակասում է այդ իրավունքի նպատակին և խոչընդոտում է Դատարանի պատշաճ գործունեությանը կամ վարույթների պատշաճ իրականացմանը՝ Նկատենք, որ 35-րդ հոդվածի 3-րդ կետի (a) ենթակետի կիրառության պրակտիկական հուշում է, որ այն հիմնականում կապված է լինում հիմք չունեցող բազմաթիվ գանգատներ ներկայացնելու դեպքերի հետ, նաև ընդգծվում է, որ դրանք, հատկապես, առաջացնում են՝ ՄԻԵԿ-ի չհիմնավորված ծանրաբեռնվածություն¹⁶:*

(բ) Անհատական գանգատ ներկայացնելու իրավունքի չարաշահման վերաբերյալ ՄԻԵԿ-ի պրակտիկան: Նկատենք, որ Կոնվենցիան օգտագործում է «անհատական գանգատ ներկայացնելու իրավունքի չարաշահում» ձևակերպումը, սակայն որոշակիացված չեն չարաշահման դեպքերը: Այս հարցում ծանրակշիռ դերակատարություն ունի ՄԻԵԿ-ի դատական պրակտիկան, ինչն առանձին

www.ardaratutyunjurnal.com

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

դեպքերում, կարծում ենք՝ շեղվում է սուբյեկտիվ իրավունքի չարաշահման ինստիտուտի իրավունքի տեսության մեջ տրված ընդհանուր մոտեցումից: Հատկանշական է, որ գանգատի իրավունքի չարաշահման հարցում պատասխանող պետության փաստարկները և ՄԻԵԴ մոտեցումը պետք է լինեն ծանրակշիռ, հակառակ պարագայում, առկա է դատական պաշտպանության միջազգային *իրավունքի* չարդարացված միջամտություն: ՄԻԵԴ որպես միջազգային դատական պաշտպանության իրավունքի չարաշահում է համարում հետևյալ իրավիճակները.

Դատարանին շփոթմունքի մեջ գցելով, ապակողմնորոշելու նպատակներից ելնելով՝ ակնհայտ կեղծ փաստեր ներկայացնելը: Դատարանը զարգացնելով իր տեսակետը, որպես առավել հաճախ կրկնվող դեպքեր, առանձնացնում է՝ անձերի տվյալները¹⁷, փաստաթղթերը կեղծելը¹⁸:

ՄԻԵԴ արձանագրում է, որ գանգատ ներկայացնելու իրավունքի չարաշահումը կարող է դրսևորվել նաև գանգատը ներկայացնելուց հետո *կոնկրետ գործով նոր ի հայտ եկած փաստերը կամ, առհասարակ, որևէ զարգացում թաքցնելով կամ չներկայացնելով*¹⁹: Իրավաբանական գրականության մեջ նշվում է, որ նման իրավիճակները հիմնականում կապված են լինում դիմումատուի օգտին ներպետական որևէ որոշում կայացնելու հետ: Դատարանն այս հարցում քննադատում է դիմումատուի ներկայացուցիչների, նման զարգացումների մասին չիրազեկելու հետ կապված, վարքագիծը: Ընդգծվում է, որ ներկայացուցիչների դիտավորությունը, որպես կանոն, ուղղված է Դատարանին խառնաշփոթի մեջ գցելուն, որը և պետք է հաստատվի բավարար որոշակիությամբ²¹: Նկատենք, որ ներկայացուցիչներին ուղղված նման պահանջները, ըստ էության, իրավական հետևանքներ են առաջացնում դիմումատուի համար: Ներկայացուցչի կողմից ցանկացած անգործություն վերագրվում է դիմումատուին և կարող է հանգեցնել՝ գանգատի իրավունքի չարաշահմամբ բերված լինելու հիմքով նրա գանգատի մերժմանը: Հատկանշական է, որ ՄԻԵԴ-ի կանոնակարգի 44 C (*Վարույթին արդյունավետ մասնակցելուց խուսափելը*) կանոնի համաձայն՝ «Եթե կողմերից որևէ մեկը Դատարանի պահանջով չի ներկայացնում ապացույց կամ տեղեկատվություն, կամ անձնական դրդապատճառներով թաքցնում է համապատասխան տեղեկատվությունը, կամ այլ կերպ խուսափում է գործով վարույթին արդյունավետ մասնակցելուց, ապա Դատարանը նման վարքագիծը կարող է գնահատել իր հայեցողությամբ (ինչպես հարմար է գտնում):»²²: Ինչպես երևում է նորմի փաստակազմից, առաջին հերթին կողմերի վրա դրվում են Դատարանի կող-

մից պահանջվող ապացույցները և տեղեկատվություն ներկայացնելու պարտականությունը: Այնուհետև, որպես այլ, ինքնուրույն փաստակազմ, նորմն իրավական հետևանքի առաջացումը (հայեցողական) կապում է՝ անձի կողմից իր նախաձեռնությամբ տեղեկատվություն չներկայացնելու հետ՝ չնախատեսելով նման տեղեկատվություն ներկայացնելու ուղղակի պարտականություն: Այսպիսով, հաշվի առնելով դատարանի ներկայացրած պահանջի հանգամանքը, կարելի է արձանագրել, որ առաջին դեպքում առկա է տեղեկատվություն ներկայացնելու պարտականություն, երկրորդ դեպքում՝ առնվազն նորմի փաստակազմը հնարավորություն չի տալիս խոսել նման պարտականության մասին, ինչը ենթադրում է, որ տեղեկատվություն ներկայացնելը թողնվել է կողմի բարեխղճությանը, այլ կերպ՝ իրավիճակը դիտարկվում է սուբյեկտիվ իրավունքի հարթությունում: Նշված փաստակազմերի դեպքում, կողմի վարքագիծը գնահատելու իմաստով, Կանոնը լայն հայեցողություն է թողնում Դատարանին՝ արձանագրելով, որ Դատարանը *կարող է վարվել այնպես, (վարքագիծը գնահատել) ինչպես կցանկանա*: Նման մոտեցումը ևս հիմք է տալիս ենթադրելու, որ Դատարանին ընձեռնված է օբյեկտիվ հնարավորություն՝ տարբերակելու պարտականության չկատարման դեպքը, իրավունքը՝ իր գործառույթին հակառակ, այլ շահերի վնաս պատճառելու նպատակով՝ պասիվ ձևով (*անձնական դրդապատճառներով տեղեկատվություն չներկայացնելը*) իրացնելուց: Ինչպես նկատել ենք, ՄԻԵԴ գանգատի ընդունելության չափանիշների վերաբերյալ ուղեցույցում՝ *35-րդ հոդվածի 3-րդ կետի (a) ենթակետի իմաստով «չարաշահում» հասկացությունը պետք է ընկալվի իր սովորական նշանակությամբ՝ ընդհանուր իրավական տեսության համաձայն: Մասնավորապես, որպես իրավունքի՝ (սուբյեկտիվ) իր ստեղծման նպատակներից տարրերի, այլ նպատակների համար վնասակար իրականացում²³, այլ ոչ թե պարտականության չկատարում (ընդգծումը մերն է):*

Հաշվի առնելով ՄԻԵԴ՝ «չարաշահում» հասկացության վերաբերյալ տրված մեկնաբանությունը և 44 C կանոնի՝ անձնական դրդապատճառներով տեղեկատվություն չներկայացնելու փաստակազմի վերաբերյալ սույն աշխատանքի շրջանակներում կատարված վերլուծությունները, արձանագրում ենք, որ նման իրավիճակում Դատարանը սուբյեկտիվ իրավունքի կրողի վարքագիծը պետք է գնահատի որպես չարաշահում: Այլ է խնդիրը՝ Դատարանի պահանջով ապացույցներ և տեղեկատվություն չներկայացնելու դեպքում: Այսպես, եթե Կանոնակարգի 44 C կանոնը, նշված փաստակազմի իմաստով, կողմի վրա դնում է նման ձևով (*Դա-*

www.aradaradutyjournal.com

տարանի պահանջով ապացույցներ և տեղեկատվություն (ներկայացնել) վարույթին արդյունավետ մասնակցելու պարտականություն, ապա Դատարանի պահանջած տեղեկատվությունը չներկայացնելը, որը կարող էր նպաստել գործի արդարացի և արդյունավետ քննությանը, չարաշահում որակելը (ինչպես երևում է վերը նշված նախադեպային օրինակներում) վիճելի է, քանզի մենք ունենք պարտականության չկատարման, այլ ոչ թե սուբյեկտիվ իրավունքի իրացման դեպք: Այլ կերպ՝ պարտականության չկատարումն արդեն իսկ ենթադրում է սուբյեկտիվ իրավունքի իրացումից դուրս վարքագիծ: Իսկ սուբյեկտիվ իրավունքի չարաշահման առանձնահատկությունը նրանում է, որ բուն վարքագիծը պոզիտիվ իրավունքի տեսանկյունից իրավաչափ է: Խեղված են այն նպատակները, որոնք հետապնդում է իր իրավունքն անբարեխիղճ իրացնողը: Նպատակներ, որոնք չեն արտահայտում կոնկրետ սուբյեկտիվ իրավունքի էությունը և գործառույթը: Կարծում ենք՝ սուբյեկտիվ իրավունքի չարաշահման դոկտրինը պետք է գնահատել բացառապես իրավունքի, իր նպատակին հակառակ, իրացման լույսի ներքո: Նման իրավիճակները չարաշահում որակելու Դատարանի պրակտիկան հենված է այն թեզի վրա, որ, ամեն դեպքում, դիմողն օգտագործում է իր գանգատի իրավունքը՝ չկարևորելով այն հանգամանքը, որ դիմողի գանգատի հիմքում դրված է, որպես այդպիսին, խախտումը (օրինակ՝ կեղծ փաստաթղթեր ներկայացնելը, Դատարանի պահանջած տեղեկությունները չներկայացնելը): Այլ կերպ՝ անձի կողմից գանգատի իրավունքի օգտագործումը ընդամենը միջոց է կանոնակարգային պահանջները խախտելու համար, ինչը չարաշահման տիրույթում դիտարկելը, ինչպես նշվեց, վիճելի է: Այս համատեքստում կարևորում ենք նաև Կանոնակարգի 44 A կետի իրավակարգավորումը (Դատարանի հետ համագործակցելու պարտականությունը), որը, արդարադատության կայացման նպատակներից ելնելով, կողմերի վրա դնում է Դատարանի հետ համագործակցելու ընդհանուր պարտականություն, մասնավորապես, ձեռք առնել այնպիսի միջոցներ, որոնք Դատարանի կողմից անհրաժեշտ կհամարվեն²⁴:

ՄԻԵԴ-ի պրակտիկան, գանգատի իրավունքի չարաշահման հիմքով, դրա մերժման դեպքերին է վերագրում նաև Դատարանի հասցեին, խելամիտ քննադատությունից դուրս²⁵, վիրավորական արտահայտություններ անելը և (կամ) սպառնալիքը²⁶ պայմանով, որ դիմումատուն նախազգուշացվել է նման վարքագծի համար²⁷: Եթե գործի քննության ընթացքում դիմումատուն հատուկ նախազգուշացվում է և այլևս չի օգտագործում անտեղի, վիրավորական արտահայտություններ, ներողություն է

խնդրում, ապա գանգատը չի կարող մերժվել չարաշահման հիմքով²⁸: Դիտարկելով ՄԻԵԴ՝ Դատարանի կամ մյուս կողմի հասցեին, հատկապես, վիրավորանք պարունակող արտահայտությունները, գանգատի իրավունքի չարաշահման կոնտեքստում գնահատելու վերաբերյալ պրակտիկան, անհրաժեշտ ենք համարում անդրադառնալ մի կարևոր հարցի, որը կապված է ՄԻԵԴ կանոնակարգի 44 D (Կողմերի անթույլատրելի ձևակերպումները) կանոնում սահմանված արգելքի հետ: Կանոնի համաձայն, եթե Կողմի ներկայացուցիչը ներկայացնում է, ըստ էության, վիրավորական, անբարեխիղճ «...» փաստեր, ապա Պալատի նախագահողն իրավասու է նման սուբյեկտին հեռացնել վարույթից, կամ ձեռնարկել այլ միջոցներ, որոնք Նախագահողը նպատակահարմար կգտնի²⁹: Նորմի փաստակազմի վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ կողմի վրա առնվազն դրված է չվիրավորելու պարտականություն, ինչի համար նախատեսվում է նաև իրավական հետևանք վարույթից հեռացնելու ձևով, կամ իրավական հետևանքի ընտրությունը թողնվում է Նախագահողին: Ինչպես նախորդ դեպքում բերված հիմնավորումներով, այս դեպքում ևս՝ վիճելի է փաստացի պարտականության չկատարելը գանգատի իրավունքի չարաշահման կոնտեքստում դիտարկելու ՄԻԵԴ-ի պրակտիկան:

ՄԻԵԴ նախադեպային պրակտիկան գանգատի իրավունքի չարաշահման հետ է կապում նաև Կոմվենցիայի 39-րդ հոդվածի 2-րդ և Դատարանի կանոնակարգի 62-րդ կանոնի 2-րդ կետերով՝ գաղտնի համարվող հաշտության համաձայնության պայմանները հրապարակայնացնելը³⁰: Նորմերի համակարգային վերլուծության արդյունքում պարզ է դառնում, որ նշված տեղեկատվությունը չհրապարակայնացնելը՝ կողմի պարտականությունն է: Այդ մասին իր իրավական դիրքորոշումներում ընդգծում է նաև Դատարանը՝ փորձելով առանձնացնել այն իրավիճակները, որոնք կողմի համար առաջացնում են չհրապարակայնացնելու պարտականություն, այն դեպքերից, երբ նման պարտականությունը դնելը, և հրապարակայնացնելու համար, որպես հետևանք, գանգատի իրավունքի չարաշահման հիմքով այն մերժելը, իրավաչափ չի համարվի³¹: Ասվածը ենթադրում է, որ, առնվազն, Դատարանի կողմից մատնանշված դեպքերում, կողմի՝ հաշտության համաձայնության պայմանները հրապարակայնացնելը, որևէ կերպ չի կարելի համարել վերջինիս իրավունքը: Նման իրավիճակում ևս անհասկանալի է, թե ինչ տրամաբանությամբ է հնարավոր պարտականության չկատարումը գանգատի սուբյեկտիվ իրավունքի չարաշահում գնահատվում, երբ մենք գործ ունենք

փաստացի Կանոնակարգային նորմերի խախտման հետ:

Եթե նախորդ դեպքերը սուբյեկտիվ իրավունքի չարաշահման լույսի ներքո գնահատելը, մեր կարծիքով, խնդրառու են (քննարկվող ինստիտուտը անհրաժեշտ է կապել միայն սուբյեկտիվ իրավունքի իրացման հետ), ապա նույնը չի կարելի ասել ՄԻԵԴ պրակտիկայում, բավականին մեծ ծավալների հասնող, այսպես կոչված՝ «նույնաբովանդակ» և գործընթացները ձգձգելու նպատակ հետապնդող (vexatious application) բողոքների վերաբերյալ: Այստեղ անհրաժեշտ է հասկանալ այն իրավիճակները, երբ դիմումատուն գիտակցաբար, դատարանին անհիմն ծանրաբեռներու նպատակով, կամ անձնական տարբեր նկատառումներով, գործի վերջնական լուծումը ձգձգելով՝ ներկայացնում է նույնաբովանդակ, նոր տեղեկատվություն չպարունակող գանգատներ: Դիմումատուի վարքագիծը չարաշահում գնահատելու համար անհրաժեշտ է, որ բողոքը ներկայացնի նույն անձը, նույն պետության դեմ, նույն փաստական հանգամանքների վերաբերյալ, որոնք, այլ գանգատի շրջանակներում, դարձել են քննության առարկա:

Կոնվենցիոն անհրաժեշտ փոփոխությունների արդյունքում³³ գանգատի իրավունքի չարաշահման հիմքով այն մերժելու դեպքերը նվազեցին՝ կապված «էական վնաս» չկրելու հիմքով գանգատն անընդունելի համարելու հետ: Մինչև նշված կոնվենցիոն փոփոխությունները, Դատարանը առանձին գործերի շրջանակում գանգատի իրավունքի չարաշահման հիմքով այն հայտարարել է անընդունելի, երբ գանգատի առարկան վերաբերել է ոչ էական վնասին³⁴: Կոնվենցիոն նշված լրացումների արդյունքում Դատարանը նման դեպքերում գանգատը պետք է հայտարարի անընդունելի ոչ թե ՄԻԵԴ 35-րդ հոդվածի 3-րդ կետի (a) ենթակետի համաձայն, այլ՝ նույն կետի (b) ենթակետով (էական վնաս չկրելը):

Այն, որ սուբյեկտիվ իրավունքի չարաշահման հարցում ՄԻԵԴ-ի պրակտիկան գնահատողական է, կասկած չի հարուցում: Օրինակ՝ Դատարանն ընդգծում է, որ գանգատի իրավունքի չարաշահման կոնտեքստում հարցը չի կարելի դիտարկել, այն դեպքերում, երբ գանգատ ներկայացնելու սուբյեկտիվ իրավունքն օգտագործվում է՝ գովազդային, քարոզչական կամ որևէ կերպ ուշադրություն հրավիրելու նպատակով: ՄԻԵԴ-ն ակնհայտորեն ընդգծում է, որ դիմումատուն, ըստ էության, շեղվում է գանգատի նպատակներից, այլ կերպ՝ ենթադրյալ խախտված իրավունքների վերականգնման ակնկալիքից՝ հետապնդելով այլ, քան գանգատի իրավունքի նպատակն է:

Այսպես, Կաճիալիևը և այլք ընդդեմ ՌԴ-ի գոր-

ծի շրջանակներում Կառավարությունը պնդում էր (կետ 66-րդ), որ բողոքը չունի իրավունքները վերականգնելու առաքելություն: Ըստ Կառավարության փաստարկների՝ բողոքի օբյեկտը և նպատակը ակնհայտ քաղաքական են և ուղղված են ցույց տալու ՌԴ-ի՝ մարդու իրավունքները խախտող քաղաքականությունը Չեչնիայի Հանրապետությունում: Կառավարությունը գտնում է, որ առկա է գանգատի իրավունքի չարաշահման հիմքով այն մերժելու իրավիճակ: Վերլուծելով գործի վերաբերյալ ՄԻԵԴ դիտարկումները՝ կարծում ենք, որ արդարացված է Դատարանի դիրքորոշումը նման փաստարկները չարաշահման տիրույթում չդիտարկելու թեզը: Սակայն այն իրավիճակները, երբ գանգատը օգտագործվում է ինքնագովազդի, որևէ կերպ ուշադրություն հրավիրելու նպատակով, անհրաժեշտ է որակել չարաշահման տիրույթում, եթե դրա արդյունքում տուժելու է հանրային շահը (պետություն, նրա մարմինների հեղինակություն և այլն): Այստեղ անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր դեպքում գտնել ճիշտ հաշվեկշիռ գանգատի իրավունքի (թեկուզ առերևույթ չարաշահված) և դրա չարաշահման արդյունքում որևէ շահի հասցված վնասի էության միջև:

Եզրահանգումներ: Կատարված վերլուծությունները թույլ են տալիս արձանագրելու՝

1. ՄԻԵԴ-ը ճանաչում է սուբյեկտիվ իրավունքի չարաշահման դեմ պայքարի 2 ինքնուրույն համակարգ՝ (a) ՄԻԵԴ 17-րդ հոդվածով սահմանված կոնվենցիոն իրավունքների չարաշահման արգելքը (նյութական իրավունքի չարաշահման արգելքի սկզբունք) և (b) 35-րդ հոդվածի 3-րդ կետի (a) ենթակետով նախատեսված անհատական գանգատ ներկայացնելու իրավունքի չարաշահման արգելքը (դատավարական իրավունքի չարաշահման արգելքի սկզբունք):

2. ՄԻԵԴ 17-րդ հոդվածը նպատակ ունի Կոնվենցիոն իրավունքի կրողին թույլ չտալու, օգտագործելով Կոնվենցիոն իրավունքների պաշտպանության առարկան, դրսևորել այնպիսի վարք կամ զբաղվել այնպիսի գործունեությամբ, որոնք շեղվում են տվյալ կոնվենցիոն իրավունքի իրական գործառնությանից և նպատակներից:

3. ՄԻԵԴ 35-րդ հոդվածի 3-րդ կետի (a) ենթակետով նախատեսված անհատական գանգատ ներկայացնելու դատավարական իրավունքի չարաշահման արգելքի տակ պետք է հասկանալ՝ Դատարանի դիմելու իրավունքի չարաշահման արգելքը: Աշխատանքում կատարված դիտարկումների լույսի ներքո հակված ենք ընդգծելու, որ խոսքը դիմումի ընդունելության չափանիշները խախտելու մասին չէ՝ այլ գանգատ ներկայացնելու իրավունքի նպատակից շեղված իրացման մասին է:

¹ Տե՛ս, Andrew Grotrian. Article 6 of the European Convention of Human Rights: The Right to a Fair Trial (Human Rights) File № 13, 1994, Stavros. The Guarantees for Accused Persons under Article 6 of the European Convention of Human Rights, 1993, Trechsel. Human Rights in Criminal Proceeding, 2005.

² Տե՛ս, Perez v. France, 2004-I, 40 EHRR 909, § 64, GC.

³ Նկատենք, որ Կոնվենցիոն իմաստով «յուրաքանչյուր», «յուրաքանչյուր ոք» հասկացությունների տակ անհրաժեշտ է հասկանալ և՛ ՀՀ քաղաքացիներին, և՛ երկքաղաքացիներին, և՛ օտարերկրացիներին, և՛ ապաքաղաքացիներին: Հատկանշական է, որ Կոնվենցիայի պաշտպանությունը տարածվում է նաև երեխաների, հաշմանդամների վրա: ՄԻԵԴ-ի պրակտիկայում խնդիր է առաջանում բացառապես այն դեպքերում, երբ անհատական զանգաստ է ներկայացնում, կոնկրետ Կոնվենցիոն իմաստով, պարտավոր կողմ հանդիսացող պետության տարածքում անօրինական կարգով գտնվող օտարերկրացին կամ ապաքաղաքացին: Դատարանը նման անձանց զանգաստները ընդունում է քննության, եթե գտնում է, որ անձին պետության կողմից անօրինական իր տարածքում գտնվել ճանաչելը չի համապատասխանում չափանիշներին, որոնք ընդունված են ժողովրդավարական հասարակությունում:

Մանրամասն տե՛ս Комментарий к Конвенции о защите прав человека и основных свобод и практике ее применения / Под общ. ред. д. ю. н., проф. В. А. Туманова и д. ю. н., проф. Л. М. Энтина. – М.: Издательство НОРМА, 2002, С. 14-16.

⁴ Տե՛ս, İlhan v. Turkey, 2000-VII, 34 EHRR 869, § 51, GC; Cardot v. France, A 200 (1991), 13 EHRR 853.

⁵ Տե՛ս, Yasa v. Turkey, 1998-VI, 28 EHRR 408.

⁶ Տե՛ս, Worm v. Austria, 1997-V, 25 EHRR 454.

⁷ Տե՛ս, Practical Guide on Admissibility Criteria. Council of Europe/European Court of Human Rights, 2018, p. 9-10.

(Հասանելի աղբյուրը՝ https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_ENG.pdf 04.06.2019) CASE OF VAN DER TANG v. SPAIN (Application no. 19382/92), (Հասանելի աղբյուրը՝

<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57946%22%5D%7D> 04.06. 2019): Նկատենք, որ Բարձր պայմանավորվող կողմերը երաշխավորում են իրենց իրավագրության ներքո գտնվող յուրաքանչյուրի իրավունքների ու ազատությունների համար պաշտպանությունից՝ անկախ ազգային պատկանելիությունից, բնակության վայրից, քաղաքացիության կարգավիճակից, իրավունակությունից: Հատկանշական է, որ ՄԻԵԿ երաշխավորված իրավունքների պաշտպանություն կարող են ակնկալել նաև անչափահասները (տե՛ս CASE OF A. v. THE UNITED KINGDOM (100/1997/884/1096) (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58232%22%5D%7D> 04.06. 2019) և իրավունակությունը կորցրած անձինք (CASE OF ZEHENTNER v. AUSTRIA (Application no. 20082/02) (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GubNf>, 04.06. 2019):

⁸ ՀՀ Սահմանադրության գործող տեքստի 61-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերին համապատասխան, ունի իր իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության խնդրով մարդու իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության միջազգային մարմիններ դիմելու իրավունք»: «Հիմնական իրավունքների և ազատությունների կիրառելիությունն իրավաբանական անձանց նկատմամբ» նշված 74-րդ հոդվածի ուժով՝ կրող են հանդիսանում նաև իրավաբանական անձինք: Կոնվենցիոն իմաստով իրավաբանական անձը կարող է իր իրավունքների և ազատությունների համար անհատական զանգաստ ներկայացնել ՄԻԵԿ, եթե կան հիմնավոր փաստեր, որ այն անդամ պետության լայն իմաստով գործողությունների գոհ է և ՄԻԵԿ 34-րդ հոդվածի իմաստով «ոչ կառավարական կազմակերպություն է» (“non-governmental organization”): Իրավաբանական անձանց անհատական զանգաստների ընդունելության առանձնահատկությունների մասին տե՛ս Practical Guide on Admissibility Criteria. Council of Europe/European Court of Human Rights, 2018, p. 10. (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GMu7H> 04.06. 2019).

⁹ Տե՛ս, Case Demirbaş and Others v. Turkey (Applications no. 1093/08, 301/08 303/08, 306/08 309/08, 378/08, 382/08, 410/08, 421/08, 773/08, 883/08, 1023/08, 1024/08, 1036/08, 1260/08, 1353/08, 1391/08, 1403/08, 2278/08) (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GMvj5> 04.06. 2019).

¹⁰ Տե՛ս, Practical Guide on Admissibility Criteria. Council of Europe/European Court of Human Rights, 2018, p.10-15. (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GMu7H> 04.06. 2019).

¹¹ ՄԻԵԿ-ի զանգաստի ընդունելիության չափանիշների վերաբերյալ ուղեցույցերում և Դատարանի նախադեպային իրավունքում ընդգծվում է, որ զանգաստի անհիմն լինելու «ակնհայտությունը» ենթադրում է՝ ցանկացած սովորական ընթերցողի տեսանկյունից այդպիսին լինելը: Այսինքն, խոսքը նույնիսկ մասնագիտական գնահատականի մասին չէ:

¹² Տե՛ս, Practical Guide on Admissibility Criteria. Council of Europe/European Court of Human Rights, 2018, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GMu7H> 04.06. 2019) p. 21-40.

¹³ ՄԻԵԿ-ը գործի քննության ցանկացած փուլում կարող է զննատել զանգաստի ընդունելության հարցը *ratione loci*, *ratione materiae*, *ratione personae* *ratione temporis* անհամապատասխանության հանգամանքներով: Այս մասին մանրամասն տե՛ս Case of Sejdíć and Finci v. Bosnia and Herzegovina (Applications nos. 27996/06 and 34836/06), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GTaXq> 06.06. 2019).

¹⁴ Տե՛ս, Case of Velikova v. Bulgaria, § 57 (Applicatiú n no. 41488/98) (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GTZin> 06.06. 2019):

¹⁵ Տե՛ս, Practical Guide on Admissibility Criteria. Council of Europe/European Court of Human Rights, 2018, p. 41. (Հասանելի աղբյուրը՝ https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_ENG.pdf 11.06. 2019), AFFAIRE MIROUBOVS ET AUTRES c. LETTONIE, (§§ 62, 65), (Requête no 798/05), (Հասանելի աղբյուրը՝

<https://clck.ru/Gfm7U>, 10.06.2019), CASE OF S.A.S. v. FRANCE, GRAND CHAMBER, (Application no. 43835/11), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/HaWWK>, 10.06.2019).

¹⁶ Տե՛ս, Branka JOVANOVIĆ v. Serbia (Application no. 48793/11), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GVZx2>, 10.06.2019), Այս մասին նաև տե՛ս (Gross v. Switzerland [GC], Application no. 67810/10, § 28, ECHR 2014, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GVaFJ>, 10.06.2019), S.A.S. v. France [GC], Application no. 43835/11, § 67, ECHR 2014, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GVaHg>, 10.06.2019), Predescu v. Romania, Application no. 21447/03, §§ 25-27, 2 December 2008, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GVaR6>, 10.06.2019), Zoran Komatinović v. Serbia (dec.), Application no. 75381/10, 29 January 2013). (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GVaV3>, 10.06.2019).

¹⁷ Տե՛ս, Case of Tjitske Drijfhout v. the Netherlands, (Application no. 51721/09), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GWjot>, 10.06.2019):

¹⁸ Տե՛ս, Mohammad Hossein Bagheri and Malihe Maliki v. the Netherlands (Application no. 30164/06), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GWk94>, 10.06.2019):

¹⁹ Տե՛ս, Affaire Predescu c. Roumanie (Requete no 21447/03), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GWmFr>, 11.06.2019):

²⁰ Տե՛ս, Право Европейской конвенции по правам человека / Харрис, О'Бойл и Уорбрик; - Науч. Издание . – М.: Развитие правовых систем, 2016. С. 103.

²¹ Տե՛ս, Case of Centro Europa 7 S.R.L. and Di Stefano v. Italy (Application no. 38433/09), p. 96-100, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GYm9r>, 13.06.2019):

²² Տե՛ս, Регламент Европейского суда по правам человека (в буквальном переводе с оригинала “Правила Суда”) регулирует организационные вопросы деятельности Европейского суда и детализирует процессуальные формы правосудия, осуществляемого Европейским судом. стр. 25, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://roseurosud.org/images/reglament-espch.pdf>, 18.06.2019):

²³ Տե՛ս, Affaire Miroļubovs et Autres c. Lettonie, 62, (Requête no 798/05), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/Gfm7U>, 20.06.2019):

²⁴ Տե՛ս, Регламент Европейского суда по правам человека նշված աշխ. էջ 24 (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://roseurosud.org/images/reglament-espch.pdf>, 18.06.2019):

²⁵ Ալեքսանյանն ընդդեմ ՌԴ-ի գործի շրջանակներում Գատարանը ընդգծեց, որ արտահայտություններն էնցիոնալ են, տեղին չեն, ունեն երկխոսության բովանդակություն և այդ տրամաբանությամբ դուրս չեն չեն գալիս բուլլատրելիության սահմանից: Նկատենք, որ քննության առարկա էր դարձել դիմումատուի հետևյալ արտահայտությունները՝ «Կառավարությունը սուտ է փաստարկում», «անպատասխանատու հայտարարություն է անում»: Այս մասին տե՛ս Case of Aleksanyan v. Russia, (Application no. 46468/06), §116-118, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GYnRu>, 13.06.2019):

²⁶ Տե՛ս, Présentée par Liborio Di Salvo contre l'Italie (contre l'Italie de la requete no 16098/05), B. Appreciation de la Cour (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GYngE>, 13.06.2019):

²⁷ Տե՛ս, Case of nold v. Germany, (Application no. 27250/02), §87-90 (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GYo8u>, 13.06.2019):

²⁸ Տե՛ս, Рябцева Е. В. Նշված աշխ. Ս. 69.

²⁹ Տե՛ս, Регламент Европейского суда по правам человека նշված աշխ. էջ 25 (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://roseurosud.org/images/reglament-espch.pdf>, 18.06.2019):

³⁰ Տե՛ս, Case of Popov v. Moldova, (Application no. 74153/01), §48, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/Getzg>, 19.06.2019):

³¹ Տե՛ս, Dana Hadrabová, Lenka Hadrabová, Hedvika Hadrabová, Zdeňka Křivánková, Dušan Křivánek, Lenka Horká and Miloš Horký v. Czech Republic (Application no. 42165/02), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/Gf29j>, 19.06.2019):

³² Տե՛ս, G. & D.M. v. the United Kingdom, (Application No. 13284/87), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GkcgQ>, 25.06.2019):

³³ Տե՛ս, Մարդու իրավունքների և հիմնարար զգալությունների պաշտպանության կոնվենցիայի մասին վերահսկողության համակարգը փոփոխող և լրացնող թիվ 14 արձանագրություն, հոդված 12-րդ (ընդունման ամսաթիվը՝ 13.05.2004 թ., ՀՀ ԱԺ կողմից վավերացման ամսաթիվը՝ 17.05.2010թ.: (Սկզբնաղբյուրը՝ ՀՀՊՏ 2010.06.09/25(759).

³⁴ Տե՛ս, Stephan Bock v. Germany, (Application no. 22051/07), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GkinK>, 25.06.2019):

³⁵ Տե՛ս, Case of Khadzhaliev and others v. Russia, §66,67 (Application no. 3013/04), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/Go7GN>, 27.06.2019):

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Grotian. Article 6 of the European Convention of Human Rights: The right to fair trial, Council of Europe Human Rights, File № 13, 1994, Stavros. The Guarantees for Accused Persons under Article 6 of the European Convention of Human Rights, 1993, Trechsel. Human Rights in Criminal Proceeding, 2005.
2. Perez v. France, 2004-I, 40 EHRR 909, § 64, GC.
3. Комментарий к Конвенции о защите прав человека и основных свобод и практике ее применения / Под общ. ред. д. ю. н., проф. В. А. Туманова и д. ю. н., проф. Л. М. Энгина. – М.: Издательство НОРМА, 2002.

4. Ilhan v. Turkey, 2000-VII, 34 EHRR 869, § 51, GC; Cardot v. France, A 200 (1991), 13 EHRR 853. Yasa v. Turkey, 1998-VI, 28 EHRR 408. Worm v. Austria, 1997-V, 25 EHRR 454.
5. Practical Guide on Admissibility Criteria. Council of Europe/European Court of Human Rights, 2018, Հասանելի աղբյուրը՝ https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_ENG.pdf 04.06.2019)՝ Case of VAN der tang v. Spain (Application no. 19382/92), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57946%22%5D%7D>) 04.06. 2019). Case of A. v. the UK (100/1997/884/1096) (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58232%22%5D%7D>) 04.06. 2019) և իրավունակայությունը կորցրած սննդիկ (Case of Zehentner v. Austria (Application no. 20082/02) (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GubNf>, 04.06. 2019):
6. Case Demirbaş and Others v. Turkey (Applications no. 1093/08, 301/08, 303/08, 306/08 309/08, 378/08, 382/08, 410/08, 421/08, 773/08, 883/08,1023/08, 1024/08, 1036/08, 1260/08, 1353/08, 1391/08, 1403/08, 2278/08) (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GMvj5> 04.06. 2019)
7. Sejdić and Finci v. Bosnia and Herzegovina (Applications nos. 27996/06 and 34836/06), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GTaXq> 06.06. 2019).
8. Case of Velikova v. Bulgaria, §57 (Application no. 41488/98) (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GTZin> 06.06. 2019):
9. Affaire miroļubovs et autres c. Lettonie, (§§ 62, 65), (Requête no 798/05), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/Gfm7U>, 10.06. 2019), Case of S.A.S. v. France, grand chamber, (Application no. 43835/11), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/HaWWK>, 10.06. 2019).
10. Branka Jovanović v. Serbia (Application no. 48793/11), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GVZx2>, 10.06. 2019), Այս մասին մաս տե՛ս (Gross v. Switzerland [GC], Application no. 67810/10, § 28, ECHR 2014, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GVaFJ>, 10.06. 2019), S.A.S. v. France [GC], Application no. 43835/11, §67, ECHR 2014, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GVaHg>, 10.06. 2019), Predescu v. Romania, Application no. 21447/03, §§ 25-27, 2 December 2008, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GVaR6>, 10.06. 2019), Zoran Komatinović v. Serbia (dec.), Application no. 75381/10, 29 January 2013). (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GVaV3>, 10.06.2019).
11. Case of Tjitske Drijfhout v. the Netherlands, (Application no. 51721/09), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GWjot>, 10.06.2019):
12. Mohammad Hossein Bagheri and Malihe Maliki v. the Netherlands (Application no. 30164/06), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GWk94>, 10.06.2019):
13. Affaire Predescu c. Roumanie (Requête no 21447/03), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GWmFr>, 11.06.2019):
14. Право Европейской конвенции по правам человека / Харрис, О'Бойл и Уорбрик; - Науч. Издание . – М.: Развитие правовых систем, 2016
15. Case of Centro Europa 7 S.R.L. and Di Stefano v. Italy (Application no. 38433/09), § 96-100, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GYm9r>, 13.06.2019):
16. Регламент Европейского суда по правам человека (в буквальном переводе с оригинала “Правила Суда”) (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://roseurosud.org/images/reglament-espch.pdf>, 18.06.2019):
17. Affaire Miroļubovs et Autres c. Lettonie, § 62, (Requête no 798/05), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/Gfm7U>, 20.06.2019):
18. Case of Aleksanyan v. Russia, (Application no. 46468/06), §116-118, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GYnRu>, 13.06.2019):
19. Présentée par Liborio Di Salvo contre l’Italie (contre l’Italie de la requête no 16098/05), B. Appréciation de la Cour (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GYngE>, 13.06.2019):
20. Case of nold v. Germany, (Application no. 27250/02), §87-90 (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GYo8u>, 13.06.2019):
Case of Popov v. Moldova, (Application no. 74153/01), §48, (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/Getzg>, 19.06.2019):
21. Dana Hadrabová, Lenka Hadrabová, Hedvika Hadrabová, Zdeňka Křivánková, Duš an Křivánek, Lenka Horká and Miloš Horký v. Czech Republic (Application no. 42165/02), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/Gf29j>, 19.06.2019):
22. G. & D.M. v. the United Kingdom, (Application No. 13284/87), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GkcgQ>, 25.06.2019):
23. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության կոնվենցիայի մասին վերահսկողության համակարգը փոփոխող և լրացնող թիվ 14 արձանագրություն, հոդված 12 (ընդունման ամսաթիվը՝ 13.05.2004 թ., ՀՀ ԱԺ կողմից վավերացման ամսաթիվը՝ 17.05.2010: (Սկզբնաղբյուրը՝ ՀՀՊՏ 2010.06.09/25(759).
24. Stephan Bock v. Germany, (Application no. 22051/07), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/GkinK>, 25.06.2019):
25. Case of Khadzhaliev and others v. Russia, §66,67(Application no. 3013/04), (Հասանելի աղբյուրը՝ <https://clck.ru/Go7GN>, 27.06.2019):

Манук МурадянНачальник юридического управления полиции РА,
полковник полиции,
кандидат юридических наук, доцент

РЕЗЮМЕ

*Вопросы злоупотребления субъективным правом
в прецедентном праве Европейского суда*

Предметом второй части научной статьи “Вопросы злоупотребления субъективным правом в прецедентном праве Европейского суда” является запрет на злоупотребление правами в Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод и в прецедентное право Европейского суда по правам человека. Однако в этом случае мы попытались сосредоточить наше внимание на проблеме запрещения злоупотребления индивидуальной жалобой в соответствии с подпунктом (а) пункта 3 статьи 35 ЕКПЧ.

Ключевые слова: субъективное право, злоупотребление, ЕКПЧ, ЕСПЧ, прецедентное право.

Manuk MuradyanHead of the Legal Department of the Police of RA
Police Colonel,
Candidate of Legal Sciences, Associate Professor

SUMMARY

Issues of abuse of rights in the case-law of the European court

The subject of the second part of a scientific article of “Issues of abuse of rights in the case-law of the European court” is the prohibition of abuse of rights in the European Convention about the Protection of Human Rights and Fundamental Freedom and in the Case-law of the European Court of Human Rights. However, in this case we try to focus our attention in the problem of the prohibition of abuse of individual complaint in accordance with subparagraph (a) of paragraph 3 of Article 35 of the ECHR in this part of article.

Key words: rights, abuse of rights, ECHR, Case-law.

Բնագիրը ներկայացվել է 28.01.2020թ.

Ընդունվել է տպագրության 19.02.2020թ.

Հոդվածը երաշխավորել է տպագրության (գրախոսել է)

իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Ա. Ղազարյանը